

STARÝ HŘÍCH.

Vesnický román.

V tu dobu vyšli na cestu od Lužce k Modlínovu vedoucí pěšinou od hořejšího mlýna pan otec Horyna s Karlem. Deera Madlenka, děvče jako rtaň, byla již dříve vypravila s mladší děvečkou, aby užila trochu děle společnosti vesnických hochů, již tudy cestou dávno už houkali.

Pohlédnuv na zad spatřil pan otec Evičku s Lukášem a prudec sebou trhl. — "Pojd!" řekl synovi, jenž zůstal státi, kýváje na pozdrav. "No, slyšíš-li!"

"Tatínku," řekl Karel, pokročiv za otcem. "Já vám udělal celý týden po vůli, že jsem tam nešel, tak teď zas vy mně něco udělejte k vůli!"

"A ty takramente!" dobromyslně durdil se mlynář. "Takhle bys s vlastním tatínkem smlouval? Ale nic z toho nebude —"

"Ale vždyť starý s nimi nejde —"

"Cože? Nejde ten balbous? Ah, to je ovšem jiná," otočil se mlynář ochotně. "Holka ani stárek mi ničím neublížili, tak si nic nezádam."

A oba čekali, až k nim dolno-mlýnská dorazí. Pan otec hned začepil stárka do hovoru a Karel byl rád, že jde za nimi, mohl si s Evičkou pohovořit.

"Ani bych byl neřekl, že se takhle v počasí vyznáš!" počal Evička škádliti a když, nechápajíc, podívala na něho, pokračoval: "No, já myslím totiž, že ta bouřka, kterou jsi tušila, už je tady. Což jsi si nevšimla chování našeho pantáty? Ani tě nepozobil ničím na pozdravenou. A já jsem celé ty dny nesměl k vám."

"Však jsem tě denně čekala a nestydět se, byla bych poslala k vám. Večer co večer naslouchala jsem celé přestrašena —"

"Přestrašena?"

"Ano, neuslyším-li tě někde v hádce s tím —"

"A já seděl doma pěkně za větrem. Nechtěl jsem pohoršit otec —"

"Stalo se tedy něco mezi našimi? Proto on tatínek jako změněn, ale proti vám nic —"

"Eh, však to také nic není. Aspoň ne mračno, z kterého by byl velký déšť."

"A co, prosím tě, co si udělali?" Karel, jenž sám mnoho nevěděl, řekl Evičce, jak se páni otcové na jarmarce rozešli. "Přijde-li váš pantáta dnes na mši, půjdou domů zase pěkně spolu a bude po všem."

"Nebude, věř mi že nebude!" ujišťovalo děvče. "Mé tušení mne neklame, že chystá se nad našimi hlavami něco horšího a tenhle hněv je je pouhým začátkem."

"A ty se bojíš? O sebe či o mne?" škádlil Karel, jemuž posud nechtělo se věřiti v její předtuchy.

"O naše štěstí," zaseptalo děvče smutně.

"Eh, dětinství! Naše štěstí je v nás a závisí jen od nás."

"Člověk neví, co mu osud v cestu hodí."

"Ovšem — v cestu nebo na hlavu, jako mně o málo dnes týden. Ale to nás může potkat i den po svatbě —"

"Snad se nezačnete ještě vy mladí hádat?" obořil se žertem pan otec Horyna, obrátiv se cestou k Evičce. "Dost na tom, když my staří si ztrpčujeme život."

"Na tatínka se nehávejte! Nevím, co ho trápí, ale že vás urazit nechtěl, vím to jistě," řekla Evička vřele.

"Jaké pak bych se mohl na něho hněvat, když má takového přímluvčího?" zvolal mlynář, štip-

nuv Evičku do brady. "Ale to jsem se přece zařekl, že k vám do mlýna nevtrouím dřív, pokud mne pantáta neodveze domů odamtud, kde mne tak hanebně nechali sedět."

"Nu, mléte, pane oče! Však vám tam nebylo zle," vmlsň se do hovoru Lukáš, "a náš hospodář vám asi ujel jen proto, by vám zábavu nepokazil."

"Dobrý tys stárek, že k svému panu otcí držíš, ale proto na cizího psi hlavu strkat nemusíš," otkřikl Horyna žertem. "A teď pospěšme, ať nepřijdem svlékat pana faráře!"

"Tu to vidíš," spokojeně řekl Karel, když otec s Lukášem zase před nimi kráčeli v hovoru. "Zase to mračno rozptýleno —"

"Což odtud nám nic nehrozilo," zatesknula Evička. —

"Ale vidíš to na vlastní oči, jak tě má náš tatínek rád, co?" ptal se hoch radostně. "Měla bys ho slyšet, jak tě stavívá za vzor Madlence —"

"Chtěla bych býti jako ona," vzdychla dívka.

"Pudivítr, větroplach — nemyslí než na veselí! A já tě mám tak rád, jak jsi, třeba že někdy dříváš se, zrovna abych myslil, že tě ta naše známost začíná mrzet."

"Však ty mi dobře vidíš do duše," odpověděla Evička na jeho škádlení. "a jsem-li vážněji, než jiné družky, je to jen proto, že jsem v dětství poznala tak málo radosti."

"Dá Bůh, že ti to všecko osud vynahradí. Matku jsi záhy ztratila, ale za to tě má otec rád —"

"To má. On sice lásku mnoho ukazovat neumí, ale za to tím více cítí. A i tebe má rád jako vlastního —"

"Nu, tu to máš zase!" rozjařen vpadl jí do řeči Karel. "My se máme rádi, naši mají nás rádi a ty do vši té radosti vpadneš s nějakými strašáky podivných předtuch."

Evička nemohla odpověděti, poněvadž v tom již veházeli do vsi a kolem nich hned byl houf lužické mladé chasy, jež tu na ně čekala. Karlova sestra Madlenka, děvče plné ohně, popadla hned družku pod paži. "Mezi nás pojd! Však se ještě dost užijete. A ty si jdi mezi hochy a k nám se neplet," obořila se žertem na Jeníka Kučerů, jenž točil se kolem děvčat.

A již se všichni hnali na návrší, kde stál kostelíček, s takovým povykem, že mistr Kačaba seskočil se zdi a z dálky již hrozil jim svou holí. — Před kostelem se rozešli; Karel se zpěváky na kruchtě, Evička protlačila se ještě do kostela, ale ostatní mladá chasa byla ráda, že tam uvnitř nebylo již pro ni místa.

Brzy po lužeckých přišla i Tonička šafařovic, bohatě vstrojena jako vždy, aby jen v ničím nezůstala pozadu za selskými, s celým růžencem zlatáků kolem krku. Pozdravila se s děvčaty, šlehla pohledem plaše po hochích a když mezi nimi nespátřila toho, po němž toužila a jehož se současně bála, postavila se u kostelních dveří.

Sotva že uvnitř poprvé zvonek zazněl, oznamuje, že kněz přistupuje k oltáři, přišel chvtným krokem Vavřík.

S bradou čistě oholenou, sešasnými vlasy a kníry pěkně do hrotu vykroucenými vypadal mladě a švarně. I šat pečlivě upravený seděl mu zdobně, tak že pohled mnohé z dívek spočinul na něm se zálibou, když po vojensku vzpří-

men nachýlil hlavu a poznamenal se latinským křížem, jak se tomu byl ve městě mezi pány naučil. Pokloniv se oltáři, rozhlédl se Vavřík směle a vyzývavě po svém okolí. Oči jeho setkaly se s planoucími zraky Toničky, jež ho pohledem zrovna bítala. Zblekla a hned zas zarděla se do temna, nohy se pod ní zachvěly a usmála se na něho oddaně, ba skoro prosebně.

Vavřík opětoval její pozdrav blahosklomým úsměvem velkého pána, ale hned záležl zrakem jinam. Bylo patrné, že někoho hledá, neboť zachmuřiv se nepatrně, tlačil se do vnitř chrámu. Tonička, spatřivši to, znovu pobledla a musla se opřít o veřeje chrámových dveří, jak se jí hlava zatočila.

Povšimla si Josefka jejich pohledů i zblednutí a naklonivši se k ní zašaptala: "No, no, holka — tobě ten voják nějak udělal!"

Zatím Světák protlačil se v kostele až skorem k zábradlí před oltářem a postavil se stranou k sloupu tak, aby viděl do předních lavic, kde po starém zvyku sedávali členové rodin obou mlynářů, pokud nepatřili k cechům muzikantů a zpěváků, již ovšem měli své místo na kruchtě. Dnes, když pan otec Horyna se synem šli na kůr a dolejší mlynář nepřišel, natlačili se do lavic jiní sousedé, a jen Evička zaujala své místo na samém kraji u uličky ve středu kostela. Vavřík ji očima našel a upřel na ni svůj jestřábí pohled.

Objevení se Světáka v kostele, kde byl tak vzácným hostem, vzbudilo všeobecnou pozornost, a snad jen Evička, zabraná ve vroucí modlitbu, si ho nepovšimla. Ale po chvíli, puze na oním zvláštním poeitem, jenž se člověka zmocňuje, je-li někým upjatě pozorován, zvedla oči a pohlédla na Vavříka.

Světák, jenž právě sebevědomě kroutil si kníry, zlehka se na ni usmál. Neopětovala jeho úsměv, nýbrž bezděky se zamračivši, odvrátila oči rychle zas od něho.

"Eh panenka," myslil si Vavřík. "Nejsem ti nějak po chuti, ale i ty zvykneš, jako pan otec zvykne té myšlence, že Světáččin syn bude po něm na mlýně hospodařit."

Po celou mši byl pak starý voják dobrým lidem jen pro pohoršení, ačkoli, či snad právě proto, že si byl pevně předsevzal, že dá si na sobě záležeti a ukáže, jak se naučil ve světě způsobům. Nevěděl, kdy klekat a kdy v prsa se bít nebo křížovat a dělal vše teprve, když ostatní věřící byli již hotovi, a to ještě hodně nedbale. Při tom zevloval po kostele a zejména na Evičku díval se více, než na oltář.

Evičce, jež nechtěla přece několikrát za mši zabloudit zrakem k němu a vždy setkala se s jeho pronikavým pohledem, bylo až skoro nevolno pod úpalem těch jeho podivných očí, tak že byla dnes věru ráda, když byly služby boží skončeny.

Rychleji než kdy jindy hleděla dostati se tlačení sousedů ven z kostela, zrovna jakoby se bála, že jí od Vavříka hrozí nějaké nebezpečí, a oddechla s teprve když obklopena byla ostatními družkami a hochy. A sotvaže přišli z kruchtě muzikanti a zpěváci, mezi nimiž dnes byl i Jeník Kučerů, naléhala skoro horečně na to, aby se již vypravili domů.

"Tyť jsi dnes nějak celá rozpalená," řekl Karel Horynů, přidruživ se k ní. "Tváře ti hoří a v očích se ti jen svítí."

"Je mi nevolno, jakoby mne byl někdo uhranul," odvětila Evička.

"Ba že uhranul — a viš kdo? Nikdo jiný než ten voják. Však jsem ho s kruchtě dost dlouho po-

zoroval, jak po tobě střílel očima jako ostříž."

"Také jsi toho povímal? Nechtěla jsem ti to ani říkat, ale o pravdu zdálo se mi, že oči ze mne nespustil —"

"Všichni lidé to musili vidět. Pro pohoršení to bylo," horlil Karel. "Ale ať si mne ten světoběžník nezádá!"

"Ne světoběžník — Světák se jmenuje," ozval se v tom chladný, řezavý hlas za zády Karla a když se obrátil, stál před ním Vavřík, jenž je byl doháněl a poslední slova vyslechl.

Evička zděšeně vykřikla a úzkostlivě chopila Karla za ruku, bojí se, aby se s Vavříkem do sebe nedostali. Vykřikem jejím upozornění ostatní stanuli a ohledli se. Spatřivše vysloužilce a Karla, již vyzývavě stáli proti sobě, uhodli, že se tu něco chystá a rychle se vrátili.

"Nu, panstva! Proč se zdržujete?" obrátil se k nim Vavřík posměšně. "Vystydnou vám doma koroptve. S vámi nemám co jednat, ale tu s tím chlapeem bych si rád promluvil."

"Nejsem vaším chlapeem a s vámi nevím, že bych měl co jednat," odhlyl ho Karel.

"Oho! Za toho světoběžníka se s tebou vyrovnám!" rozkřikl se Vavřík.

Karel nebyl bázlívec a zejména před svým děvčetem za nic na světě byl by si nezádal. Být to u muziky nebo aspoň v hospodě u piva, byl by jistě dal Vavříkovi příkrou odpověď, a rvačka byla nevyhnutelnou. Ale že byla nevolno k tomu na cestě z kostela, opanoval se.

"A jaké pak vyrovnání?" odvětil Vavříkovi klidně. "Zmýlil jsem se a vy jste mne opravil a tím je vše zpraveno. Však jste byl dost dlouho ve světě, by domáclí člověk zapomenul vaše jméno."

"No, dobře to umíš!" pochválil ho Vavřík. "Na dlani s párem koní bys obrátil. Pro dnešek tvou omluvu přijímám, ale jen si pamatuj, že není radno chodit Vavříkovi do cesty!"

"Vím to, vím," odušil Karel, popuzen tónem jeho řeči. "Zvlášť když je Vavřík nahore na skále a zakryt tmou a křovím."

"Mlé, hochu, mlé! Však my se ještě jednou změříme na rovině. Slíbil jsem ti to dnes týden a co slíbím, rád splním," zmírnil hlas Vavřík, vida hrozivé pohledy ostatních hochů. A jakoby se bylo nic nestalo, vykročil volným krokem ku předu. Ostatní vidouce, že je konec hádky, obrátili se zase k domovu. Byli to hoši i děvčata z Lužce, mezi nimi i Jeník Kučerů, Horynů Madlenka a šafařovice Tonička, jež při počátku hádky úzkostlivě dívala se po Vavříkovi.

Karel s Evičkou zůstali zase pozadu za ostatními, kteří nyní místo dřívějšího dohledání šli jaksi zamklé, Světáka majíce po boku. Evička již se Karla nepustila. "Dobře, žeš měl rozum," řekla mu přítulmeně. "Pro hanbu by to bylo začínat si něco s tím —"

Světák, jenž měl sluch jako pytlák, dobře ji rozuměl, ale netroufal si co začínati, jen zuby zařal a že se mu nechtělo pouštět se do hovoru s hochy, přidružil se k Toničce. Děveče radostí se až zapýřilo, když je oslovil.

"Přece že mne ještě znáte," řekla vyčítavě.

"Eh, já tak snadno nezapomínám," odvětil Vavřík, myšlenkami jsa ovšem jinde.

"A tyto dny jste šel dvakrát kolem Dvorce, ale ani okem jste tam nehodil. A po vaší panimámě jsem vzkázala."

Vavřík, že cítil, kterak všichni ostatní jsou proti němu, byl jaksi krotič než jindy a odpovídal skoro vlněně. "Nač to vzkazování, děv-

če? Však jsem ti už řekl, že já do té chajdy nevěstu neuvedu."

"Mléte, to vy jen tak mluvíte, abyste mne škádlil," domlouvala Tonička prosebně, a aby ji družky neslyšeli, odbočila trochu stranou přes pastvisko, myslíc, že bude ji Vavřík následovati.

Ale dobrodruh, pohvizduje si, šel podle ostatních, jakoby jí ani na světě nebylo. Když přišli k místu, kde odbočovala pěšina k hořejšímu mlýnu, Madlenka loučila se s děvčaty a k vůli těm zůstali státi i hoši, takže Vavřík, jehož si nikdo nevšiml, krácel ku předu sám. Pozoroval, že úmyslně se ho straní a že jen proto se dnes tak dlouho loučí a na odpádné umlouvají, aby zůstali honě daleko za ním, a zatímal vztekem zuby i péstě. Tonička byla by ráda použila okamžitého osamocení a pohlížela na něho po očku, ale vidouce ho tak zamračeného a divoce očima svítícího, netroufala si k němu se přiblížiti.

Mléce prošli už kolem dolejšího mlýna, kde odešla Evička, již doprovodil Karel, aby zadem vrátil se k svému domovu.

Při pohledu na skalní stráň, kolem níž bylo mladému Horynovi jíti, Vavříkem to jen trhlo. Již od první srážky s Karlem nenáviděl ho na smrt, dnes pak vělo to v něm ještě divěji. Ale uklidnil se ihned, a usmáv se pohrdavě, mávl rukou.

"K čemu to?" rozmlouval si myšlenku, jež ho byla nyní napadla. "Teď za dne snadno by mne usvědčili a odstonal bych to hřůž než on. Však to bude na něho horší trest, až ho u té hrdopýšky vysadím ze sedla. A i pak se ještě můžeme někde sraziti."

"Co je vám, Vavříku?" osměřila se konečně Tonička, vidouce, že mladá chasa lužecká, jež byla šla dosud za nimi, pustila se nyní přes pole, a že nebudou mít svědků svého pokoení, kdyby se na ni obořil.

"Co je vám?" naléhala, nedostavši odpovědi.

"A co by mi bylo?" vyhrkl na ni prudec. "Co vidíš?"

"Vidím a slyším! Díváte se, jakobyste chtěl vypálit a co si broukáte pod vousy, jistě není nic veselého. Snad byste netroudil tím, co se stalo? Toť víte — ta zrupná selská chasa, že má kus své půdy pod nohama, pohlíží na našince jako na žebráka."

"To máš pravdu, děvče," odvětil Vavřík.

"Myslíte, že ke mně jsou lepší? A přece tatínek je panský a s lektérým z nich by neměnil. Dlouho-li tomu, ještě pře ním jejich tátkové hřbety ježili —" domlouvala se Tonička, přestřastna, že podařilo se jí utkatí ho v hovoru. "A dnes pohlízejí na mne jako na nějakou podruhovu, ač dostanu pomoci snad lepší než mnohá z nich."

"Však si také najdeš onačejšího hochu, než mezi těmi selskými —"

"Nechci žádného —" utrhla se Tonička.

"Mlé, mlé!" žertoval Vavřík.

"Však on bude mezi panskými již někdo, kdo se k tobě lépe hodí —"

"A já nechci, nechci! A co zrovna vy mi takhle domlouváte?" skoro plačky se na něho osopila.

"Protože to s tebou dobře myslím," odpovídal Vavřík klidně. "Protože jsi hodné děvče a nedíváš se na mne tak přes rameno, jako ti tam."

"To jste měl dnes týden vědět, že jsem hodné děvče," vycedila Tonička skrze zuby, dusíc se bolestí a chopila ho zprudka za ruku.

Pokračování.

PŘIJME SE několik zručných tesařů. Stálá práce zaručena přes celou zimu. Dobrý plat, dle zručnosti. Hlaste se ihned na adresu **Anton Schlichta, Lane, So. Dak.**